

President Kim Dae Jung och adoptionsfrågan

(ur Yoboseyo 2/2003)

Tobias Hübinette

Adoption har varit en känslomässigt laddad samhällsfråga i Korea sedan slutet på 1980-talet, men aldrig tidigare har frågan getts så stor uppmärksamhet som under Kim Dae Jungs presidentskap mellan 1998-2003. I oktober 1998 bjöd presidenten in 29 adoptivkoreaner från till ett möte i Seoul där han officiellt å landets vägnar bad dessa om ursäkt för att ha sänt iväg 150 000 barn för adoption. Tillsammans med presidentfrun Lee Hee-ho som agerade beskyddare för den adoptivkoreanska rörelsen lyckades president Kim definitivt etablera adoptionsfrågan på landets politiska dagordning.

Tidigare presidenters hållning

Internationell adoption initierades av Koreas förste president Syngman Rhee (1948-60) som själv hade två adoptivbarn omedelbart efter Koreakriget för att i första hand lösa problemet med de blandbarn som kommit till på grund av den amerikanska trupp närvaron. Under efterkrigstiden och i samband med den industrialisering som kom igång i början av 1960-talet övergick man snart till helkoreanska barn som ett sätt att undvika kostsam institutionsvård. 1971 blev internationell adoption plötsligt en del i propagandakriget mellan de båda koreanska staterna när Nordkorea anklagade sin sydliga granne för att sälja koreanska barn till västerlänningar som ett upprörande exempel på underdånigt vasallbeteende. Engelskspråkiga *Pyongyang Times* skrev: "The traitors of South Korea, old hands at treacheries, are selling thousands, tens of thousands of children going ragged and hungry to foreign marauders under the name of 'adopted children'." Den negativa uppmärksamheten ledde till panikartade

temporära stopp, och framför allt till att internationell adoption närmast började behandlas som en statshemlighet vars omfattning hemligstämplades.

1976 valde dock den självmedvetne president Park Chung Hee (1961-79) till allas förvåning att bjuda in de 20 000 adoptivkoreanerna i Skandinavien på ett besöksprogram. Då den överväldigande majoriteten av de bortadopterade landsmännen fortfarande var minderåriga vid den tidpunkten markerade denna symboliska inbjudan inget annat än det första officiella erkännandet av adoptivkoreanerna existens.

President Kim Young Sam (1993-97), Koreas förste demokratiskt valde president med en icke-militär bakgrund, var också den president som inledde landets väg till globalisering. Ett sätt att uppnå detta anses vara att återknyta banden med de cirka 4,5 miljoner koreaner som befinner sig utanför halvön. 1993 började World Korean Ethnic Festival arrangeras som en del i denna etniska mobilisering, och 1997 instiftades Overseas Korean Foundation som den myndighet som ska upprätthålla kontakten med diasporan. I detta sammanhang räknas de 150 000 adoptivkoreanerna in både som etniska koreaner och som en del av den koreanska diasporan.

Kim Dae Jungs intresse för adoptionsfrågan

Kim Dae Jungs intresse för adoptionsfrågan går tillbaka till hans tid i exil i USA på 1980-talet då han lärde känna både adoptivföräldrar och adoptivkoreaner. Redan 1982 frågade hans sig i ett av sina brev från fängelset hur Korea moraliskt kan försvara att man skickar iväg tusentals barn för adoption varje år trots uppnåendet av en dräglig materiell standard.

1989 besökte Kim Dae Jung Utrikespolitiska Institutet i Stockholm i samband med en föreläsning och mötte då Lena Kim som rakt ut ställde frågan hur han såg på att komma från ett land som sänder bort sina barn till utlandet. Kim Dae Jung blev så rörd och tagen av Lena

Kims öde som adoptivkorean att han ständigt återkommer till mötet med henne när han uttalar sig i adoptionsfrågan.

Ett andra möte ägde rum i Stockholm 1994, och Lena Kim intervjuade då Kim Dae Jung för Um & Yangs räkning, Adopterade Koreaners Förenings tidskrift. Den blivande presidenten sade bland annat att det existerar ett speciellt band mellan adoptivkoreanerna och Korea, samt att han själv i en desperat situation skulle vara beredd att både adoptera bort sina egna barn och även själv adoptera barn.

Kim Dae Jung och adoptionsfrågan

I samband med presidentinstallationen i februari 1998 utlovade Kim Dae Jung vid flera tillfällen att adoptionsfrågan skulle bli en av hans högst prioriterade frågor. Den 23 oktober 1998 ägde ett möte rum i residenset Blå huset i Seoul där presidenten i närvaro av 29 speciellt inbjudna adoptivkoreaner från åtta länder inklusive Lena Kim från Sverige bad om ursäkt för att ha adopterat bort 150 000 koreanska barn till ett 15-tal västländer. I ett brev till Lena Kim efter mötet i Seoul skrev han: "Globalization does not mean to live together with other countries and nations, but in the first place to reconnect to our own blood line, amicably and tenderly. That may function as the bridge which will make globalization possible."

Efter den historiska ursäkten valde presidenten in Thomas Park Clement och David Um Nakase, två adoptivkoreaner från USA, som ledamöter av en kommitté bestående av prominenta utlandskoreaner, Advisory Council on Democratic and Peaceful Unification of Korea. 1998 hölls också en konferens om adoptionsfrågan i det koreanska parlamentet, och året därpå invigdes det halvstatliga Adoptionscentret i centrala Seoul dit adoptivkoreaner på besök i landet kan vända sig och få råd.

1999 röstades en lag igenom som delvis återger utlandskoreaner medborgerliga rättigheter i landet, och som på Kim Dae Jungs personliga inrådan även inkluderar adoptivkoreaner.

Samma år sände Overseas Korean Foundation Kim Duk-soo och hans berömda Samul Nori-grupp på turné till Nordeuropa för att uttryckligen sprida koreansk kultur till de i regionen boende adoptivkoreanerna. Under Kim Dae Jungs presidentskap har också två statliga besöksprogram för adoptivkoreaner initierats arrangerade av Overseas Korean Foundation från 1999 och utbildningsdepartementet från 2001.

Ett fysiskt band mellan Korea och Väst

Sedan 1953 har 150 000 koreanska barn adopterats bort till ett 15-tal västländer varav majoriteten deltog på landets sida i kriget. Av dessa hittas 100 000 i USA, 11 000 i Frankrike, 9000 i Sverige, 8000 i Danmark, 6000 i Norge, 4000 vardera i Belgien och Holland, 3000 i Australien, 2500 i Tyskland, 1500 vardera i Kanada och Schweiz, 500 i Italien, Luxemburg respektive Nya Zeeland, 100 i England samt enstaka i länder som Finland och Irland.

I presidentens ursäkt från 1998 och när Kim Dae Jung reste runt på statsbesök i länder som adopterat från Korea omnämndes adoptivkoreanerna ständigt som ett unikt fysiskt band mellan Korea och Väst. I mars 2000 besökte presidenten Tyskland och höll ett tal där de i landet boende adoptivkoreanerna förekom, och i oktober samma år var han i Paris där ett speciellt möte arrangerades med kollegan Jacques Chirac och en adoptivkoreansk kvinna som växt upp i Frankrike.

I december 2000 när Kim Dae Jung mottog Nobels fredspris i Oslo var adoptivkoreaner närvarande vid ceremonin medan en adoptivkoreansk kvinna och journalist från norska televisionen bevakade det hela, och vid statsbesöket i Stockholm samma månad omnämnde både denne och Göran Persson adoptivkoreanerna i sina respektive tal. Två år senare besökte samma journalist från Norge Korea tillsammans med Norges statsminister Kjell Magne Bondevik vilket uppmärksammades stort i koreansk media.

Presidentfrun som beskyddare av den adoptivkoreanska rörelsen

Redan 1986 bildades den första föreningen för adoptivkoreaner i Sverige, Adopterade Koreaners Förening, och idag finns motsvarande organisationer i de flesta länder som berörts av adoption från Korea. Under 1990-talet började dessa organisationer agera gemensamt på det internationella planet, och på så sätt har en global adoptivkoreansk rörelse växt fram.

Presidentfrun Lee Hee-ho gav från börjat sitt stöd till denna rörelse genom att öppningstala på konferenser, delta i möten samt bjuda in adoptivkoreaner till Korea och presidentpalatset i Seoul. På så sätt visade presidentfrun att de skingrade landsmännen i avlägsna länder inte var bortglömda och återgav dessa en rättmätig plats i Koreas tragiska nutidshistoria.

I juni 1998 besökte Lee Hee-ho ett möte med adoptivkoreaner i Los Angeles och fick då frågan från en svårt handikappad nioårig pojke vid namn Adam King om han kunde få komma till Korea. Utan att tveka bjöd presidentfrun in samtliga närvarande till Korea. Resan ägde rum i november samma år, och tre år senare den 5 april 2001 invigde Adam King på Lee Hee-hos initiativ den koreanska basebolligan vid en högtidlig ceremoni.

På så vis har presidentparets engagemang i adoptionsfrågan och för den adoptivkoreanska rörelsen haft ett enormt inflytande för att uppmärksamma en tidigare marginaliserad och närmast osynlig grupp i det koreanska samhället.